

Legislatívny zlom pre autorizovaných inžinierov

Od 1. júla 2026 vstúpi do platnosti nový legislatívny rámec, ktorý zásadne mení spôsob, akým sa posudzuje výkon povolania autorizovaných stavebných inžinierov, ich odvodové povinnosti a celkové postavenie v systéme sociálneho poistenia. Ide o najväčšiu transformáciu za posledné desaťročia, ktorá sa dotýka nielen aktívnych projektantov, ale aj tých, ktorí si autorizáciu ponechávajú z profesijných dôvodov, no reálne nepodnikajú. Odborný online seminár Slovenskej komory stavebných inžinierov preto predstavil komplexný výklad zmien, historické súvislosti aj praktické odporúčania.

Legislatívny rámec a historické míľniky

Základným pilierom výkonu profesie autorizovaných stavebných inžinierov je zákon č. 138/1992 Zb., ktorý od svojho prijatia v roku 1992 prešiel viacerými zásadnými zmenami. Prvá etapa regulácie trvala do roku 2000 a definovala výkon povolania výlučne ako slobodné povolanie. Zlom nastal novelou účinnou od 1. augusta 2000, ktorá zaviedla dualitu výkonu činnosti – buď ako SZČO, alebo ako zamestnanec či konateľ právnickej osoby. **„Zákon rozlišuje slobodné povolanie a zamestnanecký pomer ako dve rovnocenné formy, ktoré však majú diametrálne odlišné dôsledky v oblasti sociálneho a zdravotného poistenia,**“ upozornil predseda Slovenskej komory stavebných inžinierov prof. Vladimír Benko. Práve táto dualita sa v nasledujúcich rokoch stala zdrojom sporov medzi komorou, inžiniermi a Sociálnou poisťovňou. V rokoch 2014 až 2017 sa naplno prejavili nejasnosti pri nahlasovaní foriem výkonu činnosti, čo viedlo k viacerým legislatívnym úpravám. Od roku 2024 pribudla možnosť pozastavenia činnosti, no najväčšia zmena prichádza až s reformou účinnou od júla 2026.

Oznamovacie povinnosti a registre

Po novele zákona o sociálnom poistení č. 338/2013 Z. z. vznikla od 1. januára 2015 komore povinnosť nahlasovať všetky osoby, ktorým bolo vydané alebo zrušené povolenie na výkon autorizácie. Hoci tým zanikla prihlasovacia povinnosť samotných inžinierov, v praxi to spôsobilo rozsiahle nedorozumenia. Sociálna poisťovňa začala automaticky predpokladať, že každý držiteľ autorizácie podniká ako SZČO. **„Komora bola v júni roku 2015 po sérii rokovaní nútená poskytnúť Sociálnej poisťovni takzvanú inicializačnú dávku, ktorá obsahovala zoznam osôb zapísaných v zozname k prvému januáru 2015 bez detailného rozlíšenia formy výkonu činnosti,**“ vysvetlil prof. Benko. Poisťovňa však údaje interpretovala mechanicky, čo viedlo k neoprávneným predpisom nedoplatkov aj pre osoby, ktoré reálne nepodnikali. Od roku 2017 komora prebrala kompetenciu pridelať IČO pre slobodné povolania, no ani to nezabránilo tomu, aby Sociálna poisťovňa trvala na

prísnom posudzovaní statusu poistencov. Až novela účinná od roku 2024 zaviedla možnosť pozastavenia činnosti, no ani tá neodstránila všetky aplikačné problémy.

Posudzovanie oprávnenia a statusu SZČO

Reforma účinná od roku 2026 mení filozofiu posudzovania vzniku povinného sociálneho poistenia. Kým doteraz rozhodovala výška príjmov podľa § 6 zákona o dani z príjmov, po novom sa dôraz presúva na samotnú existenciu oprávnenia. **„Sociálna poisťovňa začala pri posudzovaní povinného poistenia omnoho dôslednejšie preverovať samotnú existenciu oprávnenia, formu výkonu činnosti a charakter dosahovaných príjmov, pričom samotný zápis do zoznamu inžinierov môže byť interpretovaný ako automatický vznik oprávnenia na podnikanie,“** upozornil JUDr. Roman Hriadel. To znamená, že aj inžinieri, ktorí nepodnikajú, pretože napríklad pracujú výlučne ako zamestnanci alebo konatelia s.r.o., môžu byť považovaní za SZČO, ak nepreukážu opak. Otvára to zásadné právne otázky o tom, či má prednosť existencia oprávnenia alebo reálne podnikanie a aké dôkazy musí inžinier predkladať, aby sa vyhol povinnosti platiť odvody.

Mikroodvody a minimálny základ

Od roku 2026 sa minimálne sociálne odvody zvyšujú na približne 303 eur mesačne, keďže minimálny vymeriavací základ stúpa na 60 % priemernej mzdy spreď dvoch rokov. Pre mnohých inžinierov ide o neúmernú záťaž, najmä ak vykonávajú činnosť len občasne alebo v obmedzenom rozsahu. Ako reakcia vznikol systém mikroodvodov, ktorý má chrániť nízko príjmové SZČO, no v regulovaných profesiách spôsobuje skôr neistotu. **„Zavedenie mikroodvodov malo pôvodne chrániť nízko príjmové skupiny, pre regulované profesie však napokon prinieslo skôr administratívny chaos a neistotu pri obhajobe ich príjmového statusu,“** zhodnotil JUDr. Hriadel. Mikroodvody vyžadujú priebežné sledovanie obrátov a preukazovanie minimálneho rozsahu činnosti, pričom prekročenie limitu o jediné euro znamená pád do plných odvodov.

Problémové situácie poistencov

Najohrozenejšími skupinami sú tí, ktorí síce vlastnia autorizáciu, no reálne nepodnikajú, čiže poberatelia dôchodkov, osoby na materskej či rodičovskej dovolenke, nezamestnaní alebo inžinieri pracujúci výlučne ako zamestnanci. V minulosti sa situácie riešili individuálne, často až na úrovni vedenia Sociálnej poisťovne. **„V októbri roku 2016 sme museli spoločne s inžinierom Jakobovom iniciovať osobné stretnutie s vtedajším generálnym riaditeľom Sociálnej poisťovne Ľubomírom Vážnym, aby sme vyjednali aspoň čiastočnú ústretosť voči našim členom,“** pripomenul prof. Benko. Poisťovňa následne začala akceptovať čestné vyhlásenia o výkone

činnosti výlučne v zamestnaneckom pomere. Po júni 2026 však sprísňuje metodiku a automaticky nepredpokladá, že inžinier nepodniká. Každý prípad sa tak stáva individuálnym dokazovaním.

Modelové situácie podľa nového práva

Prvým modelom je klasické slobodné povolanie, pri ktorom inžinier fakturuje vo vlastnom mene a jeho príjmy spadajú pod § 6 zákona o dani z príjmov. V tomto prípade je povinnosť platiť minimálne odvody jednoznačná. Druhým modelom je výkon činnosti výlučne cez s.r.o., kde všetky zmluvy a fakturácie prebiehajú cez právnickú osobu a inžinier má príjmy len zo závislej činnosti alebo ako konateľ. **„Ak inžinier funguje čisto cez právnickú osobu a jeho osobné príjmy nemajú charakter podnikania fyzickej osoby, môže úspešne argumentovať, že mu status samostatne zárobkovo činnnej osoby nevzniká,“** vysvetlil JUDr. Hriadel. Tretím modelom je kombinovaný režim, pri ktorom inžinier pracuje pre s.r.o., no občasne vystaví faktúru aj ako fyzická osoba. Tento model je najrizikovejší, pretože Sociálna poisťovňa skúma každý zdroj príjmu a môže rozhodnúť o povinnosti platiť odvody z oboch foriem.

Strategické odporúčania pre prax

Od júna 2026 je nevyhnutné dôsledne oddeliť činnosti fyzickej a právnickej osoby, uzatvárať všetky projektové zmluvy cez s.r.o. a viesť fakturáciu výlučne cez firemné účty. Rovnako je potrebné revidovať zmluvy konateľov, pracovné zmluvy a zmluvy odborných garantov. **„Inžinieri musia preukázať vysokú mieru proaktivity, priebežne kontrolovať svoje oficiálne postavenie v registroch a bezodkladne archivovať všetku dokumentáciu o formách výkonu práce, pretože v prípade kontroly nesie dôkazné bremeno samotný daňovník,“** pripomína JUDr. Hriadel. Dôležité je aj riadne nahlasovanie garantov, keďže komora má od roku 2024 silnejšie kontrolné právomoci a môže iniciovať zrušenie predmetu podnikania, ak firma deklaruje poskytovanie inžinierskych služieb bez riadne nahláseného odborného garanta.

Novela poistenia a legislatívny vývoj

Pod tlakom profesijných komôr sa pripravuje novela zákona o sociálnom poistení, ktorej cieľom je zmierniť tvrdé dopady súčasného systému. **„Najnovší legislatívny návrh smeruje k úplnému zrušeniu nepopulárneho mechanizmu mikroodvodov a k opätovnému zavedeniu pevnej príjmovej hranice pre vznik povinného sociálneho poistenia inžinierov,“** uviedol právnik. Navrhovaná hranica je 10,5-násobok životného minima, pričom ak ju SZČO neprekročí, povinné poistenie jej nevznikne. Kým však novela prejde parlamentom, platia pravidlá účinné od 1. júna 2026. Legislatívne zmeny účinné od júna 2026 predstavujú pre autorizovaných stavebných inžinierov najväčšiu administratívnu a právnu výzvu za posledné roky. Nový systém mení dlhoročné zvyklosti,

sprešňuje hranice medzi jednotlivými formami výkonu povolania a kladie dôraz na dôslednú evidenciu, transparentnosť a schopnosť preukázať reálny charakter vykonávanej činnosti.

V prostredí, kde aj formálne držanie autorizácie môže viesť k vzniku odvodových povinností, sa pasivita stáva rizikom, ktoré môže mať závažné finančné následky. Práve preto je nevyhnutné, aby každý inžinier poznal svoje právne postavenie, mal jasne nastavené zmluvné vzťahy, dôsledne archivoval dokumentáciu a aktívne komunikoval so Sociálnou poisťovňou pri každej zmene formy výkonu práce. Nové pravidlá zároveň vytvárajú tlak na firmy a korporátne štruktúry, ktoré musia dbať na správne nahlasovanie garantov, formálne menovanie odborných zodpovedných osôb a jednoznačné oddelenie činností medzi fyzickou a právnickou osobou. Komora bude naďalej poskytovať metodickú podporu a aktuálne informácie, aby zabezpečila stabilitu a právnu istotu inžinierskeho stavu na Slovensku.

Slovenská komora stavebných inžinierov